

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 1190/16
Frano ČALUŠIĆ i drugi
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 22. ožujka 2022. u odboru u sastavu:

Péter Paczolay, *predsjednik*,

Alena Poláčková,

Davor Derenčinović, *suci*,

i Liv Tigerstedt, *zamjenica tajnice Odjela*,
uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 1190/16) protiv Republike Hrvatske koji su podnositelji zahtjeva navedeni u priloženoj tablici („podnositelji zahtjeva”), zastupani po gđi N. Owens i gđi A. Čalušić, odvjetnicama iz Zagreba, podnijeli Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 26. prosinca 2015.;

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”), koju je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik, obavijesti o prigovoru o pravu vlasništva, a da se ostatak zahtjeva proglasi nedopuštenim;

očitovanja stranaka;

nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

PREDMET SPORA

1. Prvi podnositelj i druga podnositeljica su supružnici. Treći podnositelj bilo je društvo koje je upravljalo mjenjačnicom i čiji je jedini dioničar bio prvi podnositelj zahtjeva. Druga podnositeljica zahtjeva u relevantno je vrijeme bila direktorica društva.

2. Dana 2. siječnja 2013., u okviru istrage protiv sina prvog podnositelja i druge podnositeljice zbog sumnje u krivotvorenje novca i sklapanje lihvarskih ugovora, sudac istrage naložio je pretragu njihove kuće kao i poslovnog prostora trećeg podnositelja koji su se nalazili u istoj zgradi. U

nalogu je bilo navedeno da je svrha pretrage pronalaženje krivotvorene valute. Sljedeći dan policija je privremeno oduzela gotovinu, u domaćoj i stranoj valuti, pronađenu u dvama sefovima u stambenom dijelu kuće, kao i gotovinu pronađenu u sefu koji se nalazio u poslovnom prostoru.

3. Podnositelji zahtjeva prigovorili su, na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, da su im oduzeti cjelokupna životna uštedevina i sva potrebna sredstva za poslovanje trećeg podnositelja zahtjeva te da mjerodavnim domaćim pravom nisu bili predviđeni nikakvi postupovni mehanizmi kojima su mogli osporiti to miješanje u svoje vlasništvo.

OCJENA SUDA

A. Opseg predmeta

4. Sud primjećuje da su, nakon oduzimanja novca podnositelja zahtjeva, nadležna financijska tijela provela izvide i utvrdila da velik dio gotovine oduzete iz sefa u poslovnom prostoru trećeg podnositelja zahtjeva nije bio evidentiran certificiranim računalnim programom. Na temelju zakonodavstva o deviznom poslovanju, posjedovanje gotovine koja nije evidentirana certificiranim programom unutar mjenjačkog mjesta je prekršaj. Druga podnositeljica i treći podnositelj stoga su kažnjeni novčanom kaznom u prekršajnom postupku koji je uslijedio, a neevidentirana gotovina trajno je oduzeta kao predmet prekršaja. Taj je postupak okončan odlukom Visokog prekršajnog suda od 2. prosinca 2015. kojom je odbijena žalba druge podnositeljice i trećeg podnositelja protiv odluke financijskih tijela. Podnositelji nisu podnijeli ustavnu tužbu protiv te odluke.

5. Ovaj dio prigovora podnositelja zahtjeva na temelju članka 1. Protokola br. 1 predsjednik odjela, postupajući kao sudac pojedinac sukladno pravilu 54. stavku 3. Poslovnika Suda, proglasila je nedopuštenim zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava, kada je 21. travnja 2016. Vlada obaviještena o preostalom dijelu tog prigovora. Taj prekršajni postupak stoga ne spada u opseg ovog predmeta.

B. Navodna povreda članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

6. Predmet se stoga odnosi na oduzimanje gotovine iz stambenog dijela kuće prvog podnositelja i druge podnositeljice, kao i na oduzimanje manjeg dijela gotovine pronađene u sefu u poslovnom prostoru trećeg podnositelja.

7. Sud prvo primjećuje da je treći podnositelj zahtjeva, nakon okončanja skraćenog stečajnog postupka koji se vodio nad njim, dana 24. travnja 2017. izbrisan iz registra trgovačkih društava te je time prestao postojati kao pravna osoba. Dana 14. siječnja 2022. prvi podnositelj zahtjeva obavijestio je Sud da želi ustrajati u zahtjevu umjesto trećeg podnositelja.

8. Vlada nije tražila od Suda da predmet izbriše s liste predmeta u odnosu na trećeg podnositelja niti je podnijela prigovor u pogledu dopuštenosti *ratione personae*. Međutim, Sud smatra da ta pitanja mora ispitati na vlastitu inicijativu (vidi *Buzadji protiv Republike Moldavije* [VV], br. 23755/07, stavak 70., 5. srpnja 2016.).

9. Društvo treći podnositelj bilo je obiteljsko trgovačko društvo čiji je jedini dioničar bio prvi podnositelj, a čija je direktorica bila druga podnositeljica (vidi stavak 1 ove odluke). Budući da se predmet odnosi na navodnu povredu članka 1. Protokola br. 1 zbog oduzimanja, *inter alia*, manjeg dijela gotovine pronađene u sefu u poslovnom prostoru društva trećeg podnositelja, ono utječe na materijalne interese prvog podnositelja kao jedinog dioničara društva. Sud stoga smatra da prvi podnositelj može ustrajati u zahtjevu umjesto trećeg podnositelja (vidi, *mutatis mutandis*, *Euromak Metal Doo protiv Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije*, br. 68039/14, stavci 54. – 55., 14. lipnja 2018.).

10. Sud nadalje primjećuje da je 28. ožujka 2013. Državno odvjetništvo podiglo optužnicu protiv sina prvog podnositelja i druge podnositeljice i da su uslijedila tri odvojena kaznena postupka protiv njega, i to:

(i) kazneni postupak u vezi s optužbama za krivotvorenje novca koji je okončan pravomoćnom presudom od 13. svibnja 2014. kojom je proglašen krivim za djela koja su mu stavljena na teret,

(ii) kazneni postupak u vezi s optužbama za prijetnju i krivotvorenje isprava koji je okončan pravomoćnom presudom od 12. svibnja 2016. kojom je proglašen krivim za djela koja su mu stavljena na teret i

(iii) kazneni postupak u vezi s optužbama za prijevaru i sklapanje lihvarskih ugovora koji je obustavljen 21. kolovoza 2018. zbog njegove smrti 14. ožujka 2018.

11. U međuvremenu, dana 18. ožujka 2013. prvi podnositelj i druga podnositeljica zatražili su povrat svojeg novca od nadležnog državnog odvjetništva. Dopisom od 16. rujna 2014. državno odvjetništvo obavijestilo ih je da je novac oduzet dok se u kaznenom postupku protiv njihova sina ne utvrdi predstavlja li taj novac imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom.

12. Međutim, dana 29. listopada 2014., na zahtjev Ministarstva financija, policija je vratila predmetni novac na bankovni račun prvog podnositelja zahtjeva. Vlada je ustvrdila da je novac vraćen nakon što je utvrđeno (vjerojatno u prvom kaznenom postupku protiv njihova sina, vidi stavak 10 ove odluke) da nije povezan s djelima za koja se teretilo njihova sina.

13. Podnositelji su ustvrdili da im novac nije propisno vraćen. Konkretno, sredstva im nisu vraćena u stranoj valuti i gotovini, već su pretvorena u hrvatske kune, što im je uzrokovalo gubitke zbog promjena deviznog tečaja. Štoviše, novac je uplaćen na bankovni račun prvog podnositelja zahtjeva iako je novac pripadao svim podnositeljima zahtjeva. Nadalje, platni nalog izdao je pojedinačni policijski službenik, a oni o tome nisu bili obaviješteni (tvrdili su da su za uplatu prvi put saznali iz očitovanja Vlade). Konačno, podnositelji

zahtjeva tvrdili su da je to učinjeno namjerno kako bi porezna tijela bila u mogućnosti naplatiti nepodmireni porezni dug podnositelja zahtjeva, što su ta tijela na kraju i učinila.

14. U tom pogledu Sud prvo primjećuje da se prema hrvatskom pravu, za potrebe kaznenog postupka, imovina može privremeno oduzeti tijekom pretrage kao (a) predmet koji je bio namijenjen počinjenju djela, predmet kojim je počinjeno djelo ili predmet koji je nastao djelom ili kao (b) dokaz. Imovina se tijekom pretrage ne može odmah oduzeti kao imovinska korist ostvarena kaznenim djelom jer je za to potrebna odvojena sudska odluka u obliku privremene mjere.

15. Budući da takva odluka nije bila donesena u predmetu podnositelja zahtjeva, a u nalogu za pretragu bilo je navedeno da je svrha pretrage pronaći krivotvorene valute (vidi stavak 2 ove odluke), Sud smatra jasnim da je gotovina pronađena tijekom pretrage oduzeta i kao mogući predmet koji je nastao kaznenim djelom krivotvorenja novca za koje je njihov sin bio osumnjičen i kao potencijalni dokaz tog djela.

16. U relevantno vrijeme oduzimanje predmeta koje je policija privremeno oduzela kao predmete koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje kaznenog djela ili su nastali njegovim počinjenjem moglo se osporiti na temelju članka 28. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem podnošenjem prigovora sucu istrage (prije podizanja optužnice) ili sudu koji vodi kazneni postupak (nakon podizanja optužnice).

17. Prema tome, ako su podnositelji zahtjeva smatrali da je oduzimanje njihova novca bilo nezakonito ili da im je novac trebao biti vraćen ranije, imali su na raspolaganju djelotvorno domaće pravno sredstvo. Međutim, u razdoblju prije nego što im je novac vraćen, oni to pravno sredstvo nisu iskoristili (vidi stavak 12 ove odluke). S tim u vezi treba napomenuti da bi, iako je u predmetu podnositelja zahtjeva gotovina o kojoj je riječ bila oduzeta i kao mogući predmet nastao počinjenjem kaznenog djela krivotvorenja novca i kao potencijalni dokaz, korištenje tog pravnog sredstva bilo dovoljno. To je stoga što se taj novac, nakon što je utvrđeno da nije bio krivotvoren, nije mogao zadržati ni kao predmet nastao počinjenjem kaznenog djela krivotvorenja novca ni kao dokaz za počinjenje tog djela.

18. Stoga se ne može tvrditi da podnositelji zahtjeva nisu imali na raspolaganju nikakav postupovni mehanizam kojim su mogli osporiti oduzimanje njihove imovine. Ovaj je dio njihova prigovora stoga nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije kao očigledno neosnovan te se mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4. Konvencije.

19. Sud nadalje primjećuje da im je novac koji je privremeno oduzet od prvog podnositelja i druge podnositeljice vraćen ubrzo nakon što je okončan prvi kazneni postupak protiv njihova sina, koji je trajao tek nešto više od godinu dana na dvije razine nadležnosti (vidi stavke 10 i 12 ove odluke). To odlaganje ne može se smatrati prekomjernim.

20. U dijelu u kojem su podnositelji zahtjeva prigovorili navodnim nepravilnostima kada su im sredstva u konačnici vraćena (vidi stavak 13 ove odluke) imali su na raspolaganju tužbu za naknadu štete protiv države. U tom pogledu treba napomenuti da su oni 25. ožujka 2016. pokrenuli parnični postupak protiv države tražeći povrat predmetnog novca ili, podredno, naknadu štete. Taj je postupak još uvijek u tijeku, ali je postupak prekinut 2019. jer je treći podnositelj zahtjeva prestao postojati kao pravna osoba (vidi stavak 7 ove odluke). Dana 16. travnja 2021. prvi podnositelj i druga podnositeljica zatražili su da se taj parnični postupak nastavi.

21. Prema tome, prigovor podnositelja zahtjeva u dijelu u kojem se odnosi na navodne nepravilnosti u načinu na koji je novac vraćen, je preuranjen i mora se odbaciti sukladno članku 35. stavcima 1. i 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

presuđuje da prvi podnositelj ima aktivnu legitimaciju da ustraje u zahtjevu umjesto trećeg podnositelja;

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 28. travnja 2022.

Liv Tigerstedt
Zamjenica tajnika

Péter Paczolay
Predsjednik

ODLUKA ČALUŠIĆ I DRUGI protiv HRVATSKE

PRILOG

Br.	Ime podnositelja / podnositeljice zahtjeva	Godina rođenja / upisa u registar	Državljanstv o / država osnivanja	Prebivalište / sjedište
1.	Frano ČALUŠIĆ	1947.	hrvatsko	Zagreb
2.	Andelija ČALUŠIĆ	1953.	hrvatsko	Zagreb
3.	FRAN-KUNA D.O.O.	1992.	hrvatsko	Zagreb

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST/STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524